

LBRIS

We know
books

Colecția ROMANUL ROMÂNESC AL SECOLULUI XXI

Editor: MIRCEA PETEAN

Coperta I: NELUȘ OANĂ (artist plastic, de origine gălățean,
Australia), *FERICIRE* (120x100 cm)

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a
României,
ILIE, ZANFR**
Călătorie pe tărâmul anilor mei / Zanfir Ilie. –
Florești: Limes, 2021
ISBN 978-606-799-520-6
821. 135. 1

© Zanfir Ilie
© Editura Limes, pentru prezenta ediție
Str. Castanilor, 3
407280 Florești – Cluj
Tel. /fax: 0264/544109; 0723/194022
Email: edituralimes2008@yahoo.com
www. edituralimes. ro

ZANFIR ILIE

CĂLĂTORIE

pe tărâmul anilor mei

Prefață de Mircea Petean

LIMES
2021

CUPRINS

<i>Prefață</i> (Mircea Petean).....	7
I. Început de viață cu ursitoare bune	13
II. Tainele din Râpa lui Tuluc.....	24
III. Bradul de Crăciun. De ce venea tata cu bradul prin grădină?.....	35
IV. Povești cu oameni vechi și vrednici de pe moșia lui Manolache, ginerele ctitorului Bisericii Precista.....	46
V. Crâmpieie din tărâmul copilăriei mele. Călărind spre Palatul zmeului din poveste.....	59
VI. La pepeni cu saci umblători. Dulce ca mierea este fructul oprit.....	71
VII. Suntem orășeni, ce mai tura-vura!	82
VIII. Prima mea adresă de gălățean.....	94
IX. Întoarcerea la vatră	106
X. Butoiul de la perete	118
XI. Iaială-l, mă!.....	128
XII. Ziua în care am pus ghetele în cui	141
XIII. Un răsărit de lacrimă	152
XIV. Trestioara	165
XV. Excluderea	177
XVI. Întâmplări cu Nicu Gogoi	189

XVII. Cum m-a salvat profesorul Laurențiu Bourceanu	201
XVIII. „Călugării” de pe Bălcescu și „mironosițele” de pe Brăilei	214
XIX. Colegul meu, Crohmălniceanu... ..	226
XX. Evocare și Omagiu în marmură	237
XXI. Filosofie pe treptele Majesticului	248
XXII. Un buchet de trandafiri pentru Genola.....	259
XXIII. Americanii mei.....	270
XXIV. Cel mai iubit dintre liceele gălățene. Absolvent. Gata de viitor și de amintiri!.....	280

unii dintre ei le-au refăcut din temelii, alții le-au remodelat, astfel încât să corespundă necesităților unei lumi aflată într-un proces de perpetuă înnoire. Nu e locul să-i amintesc acum și aici, dar dintre ei cel mai impozant și mai vrednic a fost Zanfîr Ilie.

A fost, pentru că, din păcate, după retragerea lui la pensie, relația mea cu această instituție s-a mistuit...

A fost și a rămas, căci, asta și datorită faptului că el s-a dovedit a fi și un înzestrat scriitor (carieră pe care nici ursitoarele lui nu i-au prevăzut-o), prietenia noastră dăinuie și mărturisesc că sunt momente când mă mistuie un dor după o plimbare pe faleză urmată de o întâlnire cu Zanfîr sau cu Parapîru, sau cu amândoi, de ce nu?, pe o terasă, la un pahar de tequila, un pește, un vin bun și o poveste prelungită până târziu către miezul nopții...

Mircea Petean

Florești – Cluj, 30.09.20121

I. Început de viață cu ursitoare bune

N-o să uit niciodată ziua în care am ieșit pentru ultima oară din curtea casei părintești de la Odaia Manolache, comuna Vânători, Județul Galați, România...

Certificatul de vânzare-cumpărare pe care-l aveam în borsetă mă frigea, parcă, mă ținea într-un fel ciudat, inexplicabil, pe loc, pe locul acela în care făcusem primii pași pe lumea aceasta și în care avea să se desfășoare, ca pe o imensă și liberă scenă rurală, întreaga mea copilărie, precum și cei mai frumoși ani din adolescență. Însă trebuia să ies din acea scenă, să las altora șansa de a-și desfășura propriile scenarii, propriile destine, propriile șanse la o viață, un viitor care nu îmi va mai aparține.

Țin foarte mult la versul fratelui nostru Grigore Vieru, marele poet basarabean, care ne avertiza liric „Casa părintească nu se vinde”, dar eu am făcut-o pentru că nu se putea altfel, nu pentru bani și nu pentru înstrăinare, lepădare, ci, paradoxal, tocmai pentru a o salva. Nelocuită, supusă an de an tuturor intemperțiilor și mai ales duhului rău și neiertător al uitării, ea s-ar fi ruinat cu fiecare iarnă aprigă, cu fiecare primăvară ploioasă inundată de lacrimile dezghețului și ale reînvierii. Ca să nu mai amintesc de vânturile slobozite dinspre dealuri sau dinspre ochiul liniștit dar parșiv al Brateșului lui Petru Rareș, despre care învățam la școală,

în timp ce ne scăldam, ne bălăceam și ne zbenguiam în apele în care odată, cu mult, foarte mult timp în urmă, venea să pescuiască viitorul voievod, fiu al marelui Ștefan.

Dar poezia și nici măcar istoria nu își au rostul aici. Adevărul este că după moartea părinților mei, dragilor mei părinți, pe numele lor, Sandu și Nicuța (Iova), cărora le dedic această carte, fiind singurul lor copil, am moștenit în întregime casa aceea frumoasă, cu șapte camere, cu vie, o grădină întinsă și cu toate dependențele proprii unui bun gospodar, dar ceea ce aveam de făcut la Galați, treburile zilnice, cel mai adesea împovărătoare, deplasările prin țară sau prin străinătate, impuse de posturile pe care le-am ocupat în ultimul deceniu, nu-mi ofereau aproape nici un răgaz să mă ocup de minima ei întreținere. Or, după cum se zice în lumea celor ce trăiesc de veacuri în vatra satelor noastre, peretele ce nu simte suflarea omului, ci a viscolului, se năruie ...

Am vândut casa și mă bucur nespun că acolo trăiesc acum niște oameni gospodari, bine intenționați, cu dragoste de pământ și de vatra satului, de aceea mă consolează un pic sentimentul că, în cuibul de început al trecerii mele prin această lume, e liniște, pace și șansă la viitor.

Mai trec din când în când prin sat, mai rar decât mi-aș dori, dar legătura cu locurile ancestrale nu o poate nimeni întrerupe, mai ales că, acolo, în cimitirul din Odaia Manolache, mama și tata își petrec somnul de veci, visându-mă adesea pe mine, unicul lor fiu, care,

urmându-le sfatul, educația și moștenirea, nu i-a făcut de rușine, ci dimpotrivă, a reușit să pună temelile unor realizări gata să înfrunte orice potrivnicie și să ducă pe mai departe, prin fiul său, Mihai și prin nepoții Călin și Clara, pecetea sfântă a familiei noastre, Ilie.

La 5 mai 1952, în casa aceea s-a auzit, simbolic, prima glăsuire a lui Zanfir, scris cu N și nu cu M, după cum spuneau actele doveditoare și după cum a trasat pe hârtia vremii penița ruginită și obosită a secretarului comunei Vânători.

Când am început a desluși și a înțelege sensurile vieții, mama îmi povestea adesea, seara, la gura sobei, o poveste frumoasă despre ursitoare, fapăturile acelea misterioase, un fel de năluci intrate pe crăpăturile geamurilor sau prin hornul uriaș înălțat deasupra casei și care se așezau în odaia nou-născutului pentru a depăna din fuiorul lor fermecat firul vieții ce se va înfiripa în făptura aceea liliputană, înfășurată în scutecele de altădată, intrate deja în istorie, căci altfel se cresc copiii de astăzi, după recomandările științifice găsite cu cea mai mare ușurință pe *Google* sau pe alte motoare de căutare.

„Va avea mult pământ!” a zis una din cele trei, fiindcă ursitoarele, de obicei, sunt trei la număr, ca și cei trei magi de la Răsărit, plecați sub călăuzirea Stelei în căutarea Pruncului abia născut.

Acum, după mai bine de șase decenii, înclin să-i dau dreptate nălucii vorbitoare, ursitoarei, pentru că eu chiar dețin câteva bune hectare de pământ, moștenire de la părinții mei, acestea fiind legătura pe care o mai păstrez în continuare cu satul, cu vatra și cu întregul lui ethos

popular. În plus, pe când ocupam, prin anii 80, ai veacului trecut, o importantă funcție administrativă, aveam sub strictă răspundere mii de hectare de pământ cultivate cu cereale, cu tot felul de plante tehnice, cu vii, ca să nu mai vorbim de miile de animale, ce mai, o bogăție ca în poveste. Poate că la așa ceva se referea ursitoarea, și avea dreptate în felul ei „Va avea mult pământ!”, spunea ea, numai că era vorba de pământul obștii, eu doar coordonam și monitorizam folosirea lui gospodărească.

„Va stăpâni mari palate, cu servitori, argați și sfetnici de încredere!” a glăsuțit a doua ursitoare, iscând la lumina opaițului firul nevăzut din fuiorul ei fermecat.

Previziunea ei a fost însă un mare eșec, o fi încurcat ițele, sărmana, căci eu, după atâția ani de eforturi și realmente muncă, abia „stăpânesc” doar un apartament ca toate apartamentele de bloc, e adevărat, într-o poziție bună și frumoasă din zona Pietei Centrale a Galaților. Cât despre servitori și argați, nici pomeneală, numai cu sfetnicii a nimerit-o din plin, căci am doi sfătuitori de cea mai înaltă calitate, pe jumătatea mea, soția Ica, o profesoară remarcabilă, și pe unicul meu fiu, Mihai, inginer în calculatoare (IT-ist), acum, stabilit definitiv în Irlanda, dar ce mai înseamnă Europa în zilele de azi, când zborurile devorează toate distanțele?!

„Va fi numit în funcții înalte, de mare dregătorie, iar oamenii îi vor da ascultare și îl vor urma în toate cele rânduite, atât pe timp de pace, cât și de război!”

În privința acestei meniri, ursiri e foarte greu să mă pronunț. Doamna ursitoare a avut și nu a avut dreptate,

în egală măsură. E adevărat că am îndeplinit, în aproape o jumătate de secol de activitate, funcții destul de importante, cu mulți oameni în subordine, cu problematici, sarcini, obiective, sau cum vreți să le numiți, de rang superior. E suficient să vă reamintesc că am primit „bastonul de pensionar” din partea admirabilului colectiv de la Biblioteca Județeană „Vasile Alexandrescu Urechia” din Galați, pe care am condus-o pe calea cea nouă a modernismului ceva mai mult de un deceniu. Dar nu e deloc adevărat că aș fi ocupat „funcții înalte, de mare dregătorie”. Am fost și eu, ca mulți alții, un funcționar modest, disciplinat, însă cu foarte mari ambiții și cu înclinații organizatorice recunoscute unanim de către cei din jur pe unde am lucrat. Dacă am reușit ori ba, vor hotărî în timp cele create și lăsate de mine, cu mare dragoste, în urmă. Asta, pe timp de pace, cât despre război, să ne bucurăm, noi, generația aceasta, că nu ne-a fost dat să-l trăim și nici pe departe să-l nutrim, fiindcă de dorit nici nu poate fi vorba.

O singură mare greșeală au făcut cele trei ursitoare care, în luna lui Florar a anului de grație 1952, au trecut prin ferestrele sau prin hornul casei mele de la Odaia Manolache ca să-mi deschidă cartea destinului. N-au suflat însă nicio vorbă despre cărțile pe care le-am scris până acum amprentându-mi numele ca scriitor și, mai apoi, nici despre pasiunea și dragostea mea pentru literatură, precum și pentru aceste minunate și unice meleaguri ale fluviului biblic Danubius, și ale cetății moderne a Galaților.

Vedeți, până și ursitoarele au scăpări, dar, după cum se zice din bătrâni, nu este bine să ne supăram pe ele. Eu chiar mă conformez și, ca să le ofer un fel de meritată apărare post-factum, o să spun că vocația de scriitor și de perpetuum studiosus (am două doctorate; sunt doctor în filologie și în științele comunicării) mi-am dovedit-o, iar ursitoarele ar trebui să ia aminte, pentru că e chiar domeniul lor, care avea să vină ca un bonus al destinului pe care chiar ele îl prevăzuseră, destul de exact, în linii mari, desigur.

Dar să lăsăm ursitoarele să se desfășoare în lumea lor iluzorie și misterioasă în același timp și să coborâm în lumea reală a satului Odaia Manolache, așa cum a fost ea în acei frumoși și teribili ani ai „obsedantului deceniu 6” precum și ai următorului, mai așezat, mai liniștit și parcă mai neoaș românesc, după ce trupele Armatei Roșii au trecut înapoi Prutul spre patria lor, cu extindere teritorială considerabilă, de mari proporții, aproape nemărginită.

E greu să reperez astăzi care a fost cu adevărat prima amintire pe care pot s-o proiectez pe ecranul timpului de atunci, nici nu știu dacă a fost una frumoasă sau mai puțin plăcută, cert este că am și acum sentimentul, pe care l-am avut întotdeauna, că am fost un copil alintat, obraznic, ștrengar dar și iubit, îndrăgit de toți cei din jurul meu.

Dar nu pentru că am fost, cum spuneam, singur la părinți. A contat și aceasta, desigur, dar altul, sau mai bine zis, altele au constituit motivul. Eram un băiețel

frumușel, o spun cu toată modestia de care sunt capabil. Fotografiile de atunci, puține ca număr, multe dintre ele sunt expresive și o dovedesc cu prisosință. Aveam ochi negri-verzui, aprinși, vioi, niciodată astâmpărați, constituție athletică, deși nu prea înaltă, un păr bogat, cârlionțat, și, peste toate acestea, un năvalnic și nestăpânit spirit al dorinței de aventură, însoțit de un farmec, de un șarm aparte care mă scotea mereu în evidență printre vecini, printre colegi, printre săteni, tineri și vârstnici, oriunde mă învârteam sau mă deplasam.

Ceea ce îmi oferea un atu în plus într-o virtuală întrecere între ale simpatiei degajate în jur era cu siguranță obârșia, proveniența familială, cu două perechi de bunici, mari gospodari ai satului, cu case mari, arătoase, cu un cuvânt de spus pe scena comunității. Trebuie pus în balanță și faptul că și bunicii dinspre mama și cei dinspre tata aveau casele foarte aproape de a noastră, la câțiva pași, cum s-ar zice, la o distanță pur și simplu simbolică, de câteva sute de metri.

Bunicul, Tataia Ghiță Oancea, tatăl mamei mele, avea o adevărată slăbiciune pentru mine precum și bunica, mamaia Pachița Oancea. Mama era singura fată la părinți, într-o perioadă în care fiecare cuplu avea cinci, șase, șapte copii și chiar mai mulți. Era firesc să investească întreaga lor dragoste în singura lor fiică și în singurul lor nepot. Bunicul era foarte harnic, aprig în tot ceea ce punea la cale, tocmai de aceea avea, înainte de colectivizare, o funcție destul de importantă în economia

locală, era „lăptarul satului” se ocupa de strângerea întregii producții de lapte obținută de șeptelul din zonă.

Dincolo, la părinții tatei, bunicul Marinciu Ilie era la fel de bun gospodar. Și el, ca și bunica, Ștefana, mă iubeau mult și abia așteptau să le trec pragul, în vizitele mele mereu neprevăzute, căci eram atât de dinamic și de impredictibil, încât era greu, aproape imposibil, să mă găsească cineva multă vreme în același loc. Iubirea părinților corelată cu cea a celor patru bunici, la care trebuie să o adaug și pe străbunica Safta Ilie, îmi conferea un confort sufletesc și material dintre cele mai prielnice și mereu benefic, pe care eu aveam să-l speculez și să-l folosesc cu ardoare în două direcții principale: școala (educația, instrucția) și joaca (cu năzbâțiile atât de atrăgătoare), nu neapărat în această ordine în vremea copilăriei și tinereții mele.

Ca să mă refer mai întâi la al doilea domeniu, în care vă asigur că excelam, am să vă mărturisesc că atunci când am citit „Amintiri din copilărie”, cartea lui Ion Creangă, am rămas puțin nedumerit, dacă nu de-a dreptul dezamăgit.

– Cum, de numai atât a fost în stare Nică al lui Ștefan a Petrei? Păi, numai cu ce-am făcut eu până acum, îl depășesc de nu se vede! Îmi venea să spun. Și încă mai am multe de făcut! aș mai fi adăugat.

O, tempora! O, mores!

Ah! Of, Doamne! Ce copilărie! Ce viață cu adevărat frumoasă!

Spuneam că am fost un copil îndrăgit, iubit, chiar adorat. Aici aș adăuga o nuanță absolut necesară în clarificarea acestui termen pe cât de generos pe atât de interpretabil. Da, m-au iubit părinții, bunicii, prietenii, vecinii, toată lumea. Dar cel mai mult m-au iubit... fetele! Recunosc că și eu pe ele și, din acest punct de vedere, aș dori ca scumpa și adorabila mea soție să treacă cât poate ea de repede și de îngăduitor, ca de obicei, peste aceste pasaje din adolescența mea.

„Cum să nu le iubești?”, vorba lui Mircea Cărtărescu. Gard în gard cu noi, locuia o fată pe care mi-o amintesc aproape exact și acum, nu numai pentru că era sau mi se părea mie frumoasă, ci mai ales pentru că eram colegi de clasă și ne întreceam și ne băteam an de an pentru premiul I și coronița câștigătoare de la sfârșit de an școlar.

Geta Patrichi o chema. Acum este un valoros inginer. Eram și prieteni și adversari. În niciun caz dușmani! Era într-un fel nefiresc ca, din întreg satul, cât era el de mare, sau cât ni se părea nouă de mare, premiul I să fie disputat de doi vecini, de două case situate una lângă alta, gard în gard. Dar era și frumos. Uneori câștiga ea, alteori, eu, dar cel mai adesea învățătoarea sau diriginta ne înmâna amândurora premiul mult râvnit, situându-ne în cumpăna evaluărilor la egalitate perfectă. Voi reveni asupra acestei rivalități și prietenii amestecate în cele mai teribile și impredictibile nuanțe, nu înainte de a o aminti aici și pe sora Getei, Licuța, mai mică decât noi